

Høng d. 9/10-2014

I Niels Rolsteds fodspor

Onsdag d. 8. oktober 2014 mødtes min søster Anne Bodil vores kusine Anne Marie og jeg samt deres ægtefæller ved Løvenborg slot lidt sydvest for Holbæk. Vi havde gennem noget tid beskæftiget os med Rolsted slægten og ville nu opsøge de steder, hvor stamfaderen Niels Rolsted havde færdedes efter, at han blev ansat ved Løvenborg.

Vi begyndte turen i Løvenborgs smukke park ved at passere gartnerboligen, hvor en af Niels og Mettes sønner, Hans Christian Rolsted, i en årrække var gartner.

Barokhaven på Løvenborg tegnes af en præcis rektangulær geometri og er beliggende på sin egen holm i slotssøen. Med støtte fra Realdania er parken gennemgribende renoveret. Barokhaven blev anlagt i 1757 af Johan Scherg. Senere i 1840-50 blev en del af haven omlagt af H. A. Flindt i landskabelig stil. Parken er på 5 hektar, mens dyrehaven er på 15 hektar.

Parken er en vandhave, hvor flere spejlbassiner pryder stedet. Her har været dejligt for Niels at

vandre omkring, mens han fortalte baronens søn Carl og dennes fætter Herman om planter og dyr. Niels fik også på et tidspunkt 10 rigsdaler for at lære drengene at snitte.

Fra baron Løvenskiolds dagsjournal ved vi, at Niels jævnligt var i København med herskabet, vel navnlig i vintertiden, hvor herskabet i nogle år tilbragte tiden. Nu og da står der: Betalt Niels Tjener for udlæg til drikkepenge, bompeng, teaterbilletter etc. Hans løn var 15 rigsdaler pr. halvår samt kost og logi. Det er derfor forståeligt, at baronen "har forstrakt Niels Tjener med 10 rigsdaler", der blev trukket fra næste lønningsdag. Baronens var den tids bank.

Der kunne vises mange smukke billeder af parken, men besøg selv haven og nyd de smukke omgivelser. Der er gratis adgang, og åbent fra midt i april til midt i oktober. Man kan også i parken købe pragtfuld lavendelhonning.

Turen går nu videre til Vognserup, hvor Niels første kom til. Senere tog familien Løvenskiold fast bopæl på Løvenborg. Da Niels bliver gift med Mette Sophie Grønbech d. 4. april 1788 arbejder de yderligere nogle år som tjener og stuepige på Løvenborg, men på et tidspunkt synes baronen, at den nye familie skal have en gård, som de kan ernære sig ved.

I Roldsteds slægtsbog nævnes det, at der i sommeren 1794 bygges en ny gård på Tuse mark, kaldet Nye Sonneup, og at herskabet har tiltænkt Niels og Mette denne. Af

Ny Sonnerup gård

Løvenskiolds dagsjournal fremgår det dog, at de først overtager den i 1795, idet Niels samtidig ophører at figurere på godsets lønningsliste over tjenerskabet. Beslutningen om at overdrage gården til Niels og Mette som fæstegård træffes dog i 1794, hvilket fremgår af oversigter over udskiftninger. Så sent som i april 1795, er Niels dog stadig tjener og sendes til Minneslyst. Han skal hente et barometer, der skal ophænges i baronens værelse. På vejen skal han bestille to

nye vogne, hvoraf han selv skal have en ene til Ny Sonnerup.

Niels fortæller, at han af baronessen lånte 400 rigsdaler. Dette fremgår ikke af Løvenskiolds dagsjournal. Derimod tilvejebringer han nogen kapital ved at arbejde for godset. Således skal han rejse stengærde i skellet mellem Ny Sonnerup og Tuse mark. For dette modtager han 36 rigsdaler. Han har selv stillet heste og folk til rådighed. Den 10. juli 1795 modtog han endvidere 1 rigsdaler for at save træer til den nordre længe på sin gård.

Ellers ser det ud til, at Løvenskiold bekostede opførelsen af gården, hvis ejendom det da også rettelig er.

Der har formentlig knyttet sig store forventninger til overtagelsen af denne nye gård. "Mit herskab troede mig skikket dertil, og jeg troede det selv", skriver Niels. Forgæves leder man efter årsager til, at denne herlighed kun varede 3 år. Selvfølgelig var hverdagen helt anderledes for familien. Som tjener havde han et let arbejde, siger han selv. Ofte var han på rejse med eller sit herskab. I vinterperioden på længere ophold i København. Han er den, der lægger ud for herskabet til drikkepenge, bompenger, billetter til teater osv. At opbygge et landbrug uden driftskapital og erfaring har været en helt anden sag. Noget tyder på, at ejendommen for en tid har slået familien ud. I det mindste skriver hans svoger jæger Michael Herman under på afståelsen i 1798.

På gårdens tag er der forsat en vimpel, hvor der er skrevet 1794-1910. Formodentlig er gården bygget om i 1910, men man har syntes, at det stadig var vigtigt at huske årstallet for den første gård.

Løvenskiold tager sig dog fortsat af familien. Nu er Løvenskiold flyttet fra Vognserup til Løvenborg, men en tom lejlighed på Vognserup stilles til rådighed for familien Rolsted. Tiden fra foråret 1798 glider hen. For Mette med pasning af de små, fem var født, men kun tre var i live. For Niels var det med tømmerarbejde på gården og omkring denne.

Så kommer udnævnelserne til skovfoged i november 1798, og familien flytter til Fledskov. Niels kommer "i sit rette element", skriver han, men for Mette, som altid have været omgivet af mange mennesker, må overgangen til den usle hytte i skoven have været overordentlig svær, og man forstår godt, at Mette knuste en tåre over dette.

Vi skulle nu til Fledskov for at se den "usle hytte" ved selvsyn, men vælger en lille omvej. En af Niels' og Mettes børn var Eggert Christopher Rolsted. Han er født på Ny Sonnerup og er "stamfar" til vores gren af familien. Han blev gift med Sidse Marie Jensdatter d. 6. marts 1788, hvorefter de flytter ind i Højmandshuset beliggende på den østlige side af Fledskov. Stuehus og stald/lade ligger stadig på samme sted.

Eggert ernærede sig som snedker. Desuden var der 6 tdr. land jord, hvoraf end del var eng og mose. Her bor denne gren af familien til 1937, hvor min farfars søster, Johanne, fraflytter stedet, efter sin mors død.

En anden søn, Rasmus Rolsted, fik en fæstegård i Nyrup på den vestlige side af skoven, og den "usle hytte" befinder sig midt i skoven. Niels og de 2 sønner har altså boet ganske tæt og sikkert haft en jævnlig kontakt med hinanden.

Da Niels bliver pensioneret flytter han da også ind hos Rasmus, hvor han skriver sine erindringer. Vi vandrede gennem skoven for at finde den "usle hytte", som senere på grund af Niels' flid og dygtighed kom til at hedde "Skovlyst". Det var et smukt syn, at se den dukke frem gennem skoven. Ikke meget i det ydre er forandret bortset var taget, som på den tid må have været stråtag.

På vej gennem Nyrup kørte vi forbi Rasmus' gård, som vist nok har været i slægtens eje indtil 1998, og hvorfra der er udgået flere betydningsfulde personer.

Turen er slut. Vi drager hjem fulde af indtryk. Nu har vi fået sat billeder på de mange ord i slægtsbogen, så vi lettere kan forstå personer og begivenheder.

